

Academische Werkplaats MILIEU EN GEZONDHEID

De Academische Werkplaats Milieu en Gezondheid bundelt kennis uit praktijk, wetenschap en beleid en wil zo een brug slaan tussen deze gebieden. Binnen de Academische Werkplaats worden vragen van gemeenten en provincies beantwoord door middel van onderzoek door GGD'en in samenwerking met universiteiten. Tot 2015 zijn er onderzoeksubsidies beschikbaar.

NIEUWSBRIEF 17

Juli 2014

In deze nieuwsbrief:

- [Vergadering Bestuur AW-MMK](#)
- [Nieuwe call kortlopend onderzoek](#)
- [AW-MMK op de Nationale Milieudag](#)
- [Onderzoek naar geurbelasting en -hinder](#)
- [Geluid: mag het wat zachter?](#)
- [Onderzoek 'Hitte in zorginstellingen'](#)
- [De toekomst van de Academische Werkplaats Milieu en Gezondheid in relatie tot de doorontwikkeling van de GGD'en](#)

Vergadering Bestuur AW-MMK

Op 30 juni vond een vergadering plaats van de Raad van Bestuur van AW-MMK. Hierin werd gesproken over de toekomst van AW-MMK. Zie hiervoor ook het interview met Ype Schat verderop in deze nieuwsbrief. Daarnaast werden de voorlopige resultaten besproken van een onderzoek waarin gemeenteambtenaren zijn gevraagd hun visie te geven over AW-MMK. Hieruit blijkt dat de meeste gemeenteambtenaren niet op de hoogte zijn van het bestaan van de werkplaats, tenzij ze zelf betrokken zijn geweest bij een onderzoek. Daarnaast verwachten ze een meer proactieve rol van GGD'en om relevante onderzoeksresultaten aan hen te presenteren. Om hieraan tegemoet te komen zullen voortaan voor onderzoeken die binnen AW-MMK zijn uitgevoerd een factsheet en een presentatie worden gemaakt.

Begin juni was de deadline voor het indienen van kortlopend onderzoek. Eén ingediend voorstel is gehonoreerd en zal binnenkort van start gaan. Dit onderzoek gaat over de effectiviteit van het wassen van kleding wat aan asbest is blootgesteld.

Tenslotte heeft het bestuur gesproken over het eerstvolgende symposium van AW-MMK. Dit symposium zal in november plaatsvinden, en momenteel wordt nagedacht over de invulling van het programma. Meer informatie hierover zal in de volgende nieuwsbrief verschijnen, en binnenkort ook op de website.

Nieuwe call kortlopend onderzoek

Maandag 22 september om 12:00 uur is de volgende deadline voor het indienen van kortlopende projecten op het gebied van milieu en gezondheid. De voorwaarden zijn onder andere: de projecten komen voort uit een beleids- of praktijkvraag. De financiering wordt aangevraagd door een GGD in samenwerking met een gemeente/provincie. De uitvoering gebeurt hoofdzakelijk door een GGD-medewerker. Zie voor de overige voorwaarden en een format voor het indienen van projectvoorstellen de [website](#). Ook kleinschalig onderzoek, zoals een literatuuronderzoek kan in aanmerking komen voor financiering.

AW-MMK op de Nationale Milieudag

Op 11 juni werd bij het RIVM de Nationale Milieudag 2014 georganiseerd, met het thema 'Kwaliteit van Leven'. Het ochtendprogramma bestond uit een aantal plenaire presentaties, o.a. door Marcel van Raaij (RIVM) over gezondheid in milieubeleid, Machteld Huber (Louis Bolk Instituut) over de nieuwe definitie gezondheid, en Karien Stronks (AMC) over het URBAN40 project in Krachtwijken.

Workshop over hittestress

Het middagprogramma bestond uit twee workshoprondes. Het thema van één van de workshops was 'Hittestress groeiend probleem voor ouderen'. Deze sessie werd voorgezeten door Amanda le Grand van de GGD Groningen. De eerste presentatie werd gegeven door Susanne Wuijts (RIVM), over de risico's van klimaatverandering op de gezondheid. Vervolgens werden door Joris van Loenhout (GGD Gelderland-Midden) de voorlopige resultaten gepresenteerd van twee AW-MMK onderzoeken: '[Hitte-blootstelling bij zelfstandig wonende ouderen](#)' en '[Hitte-overlast bij ouderen in zorginstellingen](#)'. Over dit laatste onderzoek is verderop in deze nieuwsbrief meer te lezen. Tenslotte vond onder leiding van Hans van Ammers (gemeente Arnhem) een discussie plaats: wat is de rol van de gemeente bij het voorkomen van hitteoverlast bij ouderen? Een voorbeeld kan zijn het vergroenen van een stad, wat opwarming tegengaat.

Frans Greven ontvangt NVMM-award

Aan het eind van de dag vond de uitreiking van de [NVMM-award](#) plaats, voor een onderzoek dat zich de afgelopen drie jaar heeft onderscheiden op het gebied van milieu en gezondheid. De winnaar was Frans Greven met het onderzoek 'Communicatie over risico's van rook bij branden', een mooie prestatie! [Hier](#) is meer informatie te vinden over dit onderzoek. Alle presentaties van de Nationale Milieudag zijn terug te vinden op de [website van de VVM](#).

Onderzoek naar geurbelasting en -hinder

Achtergrond

De intensivering van agrarische bedrijven en de toegenomen populatiedichtheid in landelijke gebieden hebben geleid tot een toename van klachten over geuroverlast. GGD'en signaleerden dit al eerder. De wetenschappelijke onderbouwing van de huidige geurnormen is gebaseerd op één onderzoek van tien jaar geleden en is daarmee gebrekkig te noemen, vandaar dat dit onderzoek erop gericht is om de normen omtrent geurhinder te actualiseren en te valideren.

Onderzoek

Het bureau GMV (Gezondheid, Milieu&Veiligheid) van de GGD'en Brabant/Zeeland en het IRAS (Institute for Risk Assessment Sciences) van Universiteit Utrecht voeren dit onderzoek uit. De studie heeft tot doel de relatie tussen geurbelasting afkomstig van veehouderijen en de ervaren geurhinder te kwantificeren. Voorlopige onderzoeksresultaten bevestigen de signalen dat er aanzienlijk méér geurhinder voorkomt dan op basis van de huidige normen (Bijlage 6 van de Wet Geurhinder en Veehouderij) te verwachten zou zijn. Bovendien bleek uit de pilotfase dat de relatie tussen geurbelasting en geurhinder zich anders verhouden bij gebruik van verschillende verspreidingsmodellen.

In de *eerste fase* van dit onderzoek wordt de relatie tussen geurbelasting en geurhinder wetenschappelijk afgeleid in een populatie van 13.000 omwonenden. In de *tweede fase* wordt bij 3.000 omwonenden onderzocht welke andere factoren invloed hebben op het optreden van geurhinder, en worden de resultaten van de *eerste fase* uitgediept. De GGD verwacht in september resultaten van de *eerste fase* van haar onderzoek te kunnen presenteren, de *tweede fase* volgt later.

Kansen

De geactualiseerde relaties tussen geur en geurhinder kunnen de basis vormen om de normen omtrent geurhinder te actualiseren en in gemeentelijk, provinciaal en landelijk beleid te implementeren. Verwachting is dat daarmee meer recht wordt gedaan aan de ervaren geurhinder van omwonenden en aan de inspanningen die vanuit de agrarische sector geleverd worden om geurhinder te beperken. Meer informatie over dit onderzoek is [hier](#) te vinden.

Geluid: mag het wat zachter?

Gehoorschade is een toenemend gezondheidsrisico onder jongeren. De laatste jaren is het gebruik van mp3-spelers, i-pods, of het luisteren naar muziek via de telefoon, sterk toegenomen. Volgens de Nationale Hoorstichting loopt 15% van de jongeren die naar muziek luistert via hoofdtelefoons of oordoppen een groot risico op gehoorschade doordat het volume te hoog staat.

Voorlichtingsinterventie

Bij de GGD Amsterdam wordt in samenwerking met de Academische Werkplaats Jeugdgezondheidszorg Noord-Holland literatuuronderzoek gedaan naar voorlichtingsprogramma's gericht op preventie van gehoorschade. Onderzocht zal worden wat de meest passende interventie is voor ouders en kinderen van 10-11 jaar die gebruikt kan worden tijdens het periodiek geneeskundig onderzoek (PGO 10). De voorlichtingsinterventie moet gebruikt kunnen worden om de kinderen kennis over gehoorschade bij te brengen en om de invloed van ouders op hun kinderen te vergroten. De gedachte achter de voorlichting is dat wanneer kinderen zich bewust worden van de effecten van het luisteren naar harde muziek en de gevolgen daarvan, mede in het licht van hun eigen gedrag, ze hun gedrag ook bij andere gelegenheden zullen aanpassen (zoals het luisteren naar harde muziek op feesten, tijdens concerten en in cafés).

Het project loopt van april t/m juli 2014. Mogelijk wordt de eerste versie van de interventie verder ontwikkeld in follow-up onderzoek.

Onderzoek 'Hitte in zorginstellingen'

Ouderen hebben gedurende warme periodes een grotere kans op het ontwikkelen van hitte-gerelateerde gezondheidseffecten. Uit metingen die GGD Gelderland-Midden in de zomer van 2013 heeft uitgevoerd in zes zorginstellingen blijkt dat het in een deel van de zorginstellingen 's zomers erg

warm kan worden. In sommige kamers van bewoners was het gedurende een hittegolf-periode bijna continu warmer dan 26 °C, wat voor deze doelgroep erg warm is. Uit gesprekken met bewoners is verder gebleken dat dertien van de twintig bewoners ook hinder ondervonden van de warmte. Hoewel het aantal gesprekken klein was, wordt geconcludeerd dat de naast de temperatuur ook de gezondheidstoestand van de bewoner en de tevredenheid over de zorg mede bepalend zijn voor de hinder.

Advies op maat

Alle zes zorginstellingen treffen maatregelen om de overlast en gevolgen van hitte te voorkomen. Omdat desondanks de temperatuur te hoog oploopt en bewoners hinder ondervinden, krijgen de zorginstellingen een op-maat-advies van GGD Gelderland-Midden om de hittebelasting te verminderen.

Maatregelen

Maatregelen om opwarming van het gebouw te voorkomen zijn een goed functionerend klimaatbeheerssysteem en het buiten houden van zonnestraling met buitenzonwering. Deze technische maatregelen dienen in combinatie met een goede instructie voor de gebruikers van het gebouw te worden ingezet. Het is van belang dat bij een goed functionerend klimaatbeheerssysteem ramen en deuren overdag worden dichtgehouden en dat de zonwering op tijd wordt neergelaten. Daarnaast dient zorgpersoneel er alert op te zijn dat bewoners bij warm weer meer drinken, zich niet lichamelijk inspinnen en zich luchtig kleden.

De toekomst van de Academische Werkplaats Milieu en Gezondheid in relatie tot de doorontwikkeling van de GGD'en

Voor deze nieuwsbrief is Ype Schat, voorzitter van het bestuur Academische Werkplaats Milieu en Gezondheid gevraagd naar zijn toekomstvisie.

De toekomst van de Academische Werkplaats is niet los te zien van de brancheontwikkeling van de GGD'en. De brancheontwikkeling kent een aantal generieke onderwerpen: professionalisering en arbeidsmarktbeleid, informatievoorziening, public affairs, communicatie & innovatie en academisering & kennisontwikkeling. Deze onderwerpen komen terug in de drie inhoudelijke clusters waar de GGD'en zich op gaan richten, namelijk jeugd, sociaal domein en veiligheid. De werkzaamheden van de Academische Werkplaatsen zitten binnen deze domeinen op het snijvlak van kennisontwikkeling, innovatie en academisering.

Bundelen van kennis

Binnen deze ontwikkelingen beraden de directeuren van de GGD'en zich over de toekomst van de Academische Werkplaatsen en daarmee ook die van de Academische Werkplaats Milieu en Gezondheid.

Ype Schat: "Ik ben geen voorstander van de Academische Werkplaatsen als instituut. Het is een hulpstructuur om de kennis- en onderzoeksagenda op een goede manier tot stand te brengen". De thema's binnen de clusters jeugd en sociaal domein zijn met name regionaal gericht en vragen om een goede samenwerking met regionale/ lokale partners, dicht bij gemeenten. De GGD heeft per definitie een sterke regionale verankering. Dit betekent ook dat de GGD samen met haar partners moet komen tot een regionale kennis- en onderzoeksagenda. De GGD heeft een coördinerende functie binnen dit netwerk om gezamenlijk tot onderzoeksvragen te komen.

Daarnaast zijn er thema's met landelijke aspecten, zoals infectieziekten, crisis en medisch milieukunde. Thema's die vragen om een landelijke kennis- en onderzoeksagenda in samenwerking met landelijke partners. De Academische Werkplaats Milieu en Gezondheid is op dit moment een

landelijke werkplaats en kent al een landelijke kennis- en onderzoeksagenda. “Het ligt meer voor de hand deze thema’s landelijk op te pakken, waarbij iedere GGD kan participeren”, aldus Ype Schat.

Financiering tussenjaar

Op basis van de intentieverklaring tussen vertegenwoordigers van het RIVM, de universiteiten, NSPOH en GGD Nederland worden de mogelijkheden onderzocht om te komen tot die landelijke en regionale kennisstructuren. Dit zal niet voor het eind van het jaar helemaal rond zijn. Daarom stelt Ype Schat voor een overbruggingsjaar in te stellen, met bijbehorende financiering. De komende maanden wordt verder besproken hoe we AW-MMK in 2015 voortzetten. Aan het eind van 2015 zal duidelijk zijn hoe de landelijke- en regionale kennisinfrastructuur eruitziet.

[Aanmelden](#) nieuwsbrief / [Afmelden](#) nieuwsbrief

Deze nieuwsbrief is een uitgave van de Academische Werkplaats Milieu en Gezondheid (AW-MMK)

Contact

Moniek Zuurbier, Programmamanager Academische Werkplaats Milieu en Gezondheid (AW-MMK)
GGD Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden
Postbus 5364, 6802 EJ Arnhem

Tel.: 0800 844 60 00

E: awmmk@vqgm.nl

